

Desinformationskampanjen mot socialtjänsten i Sverige

En kvalitativ studie om tre myndigheters hantering av kampanjen

LUNDS
UNIVERSITET

Författare: Helena Roswall

Kandidatuppsats: SOCK07, 15 hp

Internet

Handledare: Åsa Lundqvist

Sociologiska institutionen

Vårterminen 2023

Author: Helena Roswall

Title: The disinformation campaign against social services. A qualitative study on the authorities' handling of the campaign.

Supervisor: Åsa Lundqvist

Abstract

The purpose of this study is to investigate how three Swedish authorities - the National Board of Health and Welfare, the Swedish Psychological Defense Agency (MPF), and the Swedish Civil Contingencies Agency (MSB) - have handled the disinformation campaign against the social services. This study is based on a qualitative method and the empirical part is characterized by thematic document analysis in to answer the research questions. Two themes emerged: trust and response measures. The research questions used are: What challenges have the National Board of Health and Welfare, MPF, and MSB identified in connection with the disinformation campaign against the social services? What concrete measures have the National Board of Health and Welfare, MPF, and MSB proposed in connection with the campaign? The complexity of the disinformation campaign against the social services is partly because the social services were perceived as an authority. The study shows that challenges have occurred and have also been identified by the authorities. One of the challenges identified and a contributing factor to why the disinformation campaign against the social services gained traction in Sweden is the lack of trust in authorities. The study also showed that strengthening trust in the public sector and working towards increased confidence in the social services underlie several of the proposed measures, such as ongoing dialogues with municipalities, faith communities, organizations in civil society and others.

Keywords: Disinformation campaign, Information impact, Trust, Response measures, Social services.

Sammanfattning

Syftet med denna studie är att undersöka hur tre myndigheter, Socialstyrelsen, Myndigheten för psykologiskt försvar (MPF) och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har hanterat desinformationskampanjen av socialtjänsten. Denna studie är baserad på en kvalitativ metod och den empiriska delen kännetecknas av tematisk dokumentanalys i syfte att besvara forskningsfrågorna. Två teman utkristalliserades sig: tillit och bemötandeåtgärder. De frågeställningar jag använt mig av är följande: Vilka utmaningar har Socialstyrelsen, MPF och MSB identifierat i samband med desinformationskampanjen mot socialtjänsten? Vilka konkreta åtgärder har Socialstyrelsen, MPF och MSB föreslagit i samband med kampanjen? Komplexiteten med desinformationskampanjen mot socialtjänsten beror delvis på att socialtjänsten sågs som en myndighet. Studien visar att det har förekommit utmaningar och som också har identifierats av myndigheterna. En av de utmaningar som identifierades och som också är en bidragande orsak till att desinformationskampanjen mot socialtjänsten fick fäste i Sverige är att det finns en brist på tillit till myndigheter. Studien visade också att stärka tilliten till det offentliga och att arbeta för ett ökat förtroende för socialtjänsten ligger till grund för flera av de åtgärder som har föreslagits, som till exempel kontinuerliga dialoger med kommuner, trossamfund och organisationer i civilsamhället med flera.

Nyckelord: Desinformationskampanj, Informationspåverkan, Tillit, Bemötandeåtgärder, Socialtjänst.

1. INLEDNING OCH PROBLEMFÖRMULERING.....	5
1.1 Syfte och frågeställningar.....	7
1.2 Bakgrund.....	8
1.3 Tidigare forskning.....	10
1.4 Avgränsningar.....	12
1.5 Begreppsdefinition.....	13
1.5.1 Desinformation.....	13
1.5.2 Informationspåverkan.....	13
1.5.3 Faktaresistens.....	13
1.6 Etiska överväganden.....	14
1.7 Disposition.....	14
2. METOD.....	15
2.1 Metodval.....	15
2.2 Analysmetod.....	15
2.3 Urval.....	17
2.4 Datainsamling.....	18
2.5 Genomförande.....	19
2.6 Trovärdighet och generaliserbarhet.....	20
2.7 Metoddiskussion.....	21
3. TEORI.....	23
3.2 Makt och kunskap.....	23
3.3 Governmentality.....	24
3.4 Teoridiskussion.....	25
4. ANALYS.....	27
4.1 Inledning.....	27
4.1 Identifierade utmaningar.....	28
4.1.1 Tillit.....	28
4.2 Föreslagna åtgärder.....	31
4.2.1 Bemötandeåtgärder.....	31
5. AVSLUTANDE DISKUSSION.....	35
5.1 Förslag till fortsatt forskning.....	37
6. REFERENSER.....	38

1. Inledning och problemformulering

Vi lever i dag i ett samhälle där vi nås av nyheter och information dygnet runt om vi så vill och detta kan vi få till oss via tv, radio, sociala medier och så vidare.

Digitaliseringen har kommit långt och det har förändrat vårt sätt att kommunicera både inom Sverige och med resten av världen vilket har inneburit att vi betydligt enklare kan nå ut till varandra men också underlättat när vi vill hitta information. Även om digitaliseringen har inneburit många fördelar så har det även medfört konsekvenser som på senare tid har blivit mer tydligt i och med olika påverkanskampanjer som vi har fått vetskap om.

Ett exempel på påverkanskampanj är från Frankrike inför valet 2017 där det förekom ett flertal olika aktiviteter för att skapa misstro mot favoriten Emmanuel Macron¹. Dels var det en koordinerad hackerattack mot presidentvalskampanjen och ett stort antal dokument läckte ut och bland dessa var det en blandning mellan falska och äkta dokument för att skapa oordning, dels spreds det lögnerytter om att Macron hade tillgångar i skatteparadis. Aktiviteterna var systematiska och trummades ut i olika forum med i stort sett samma ordföljd för att komma högt upp i Google-rankingen, och man länkade även till olika medier. Under den franska valrörelsen konstaterade Oxford University att var fjärde nyhet som delades i sociala medier grundades i vilseledande fakta²

I en undersökning från New York city 2017 har det konstaterats att känslomässiga och moraliska budskap sprids som fortast på Twitter men även på Facebook och Youtube är sannolikheten 20 % högre att det delas vidare om det innehåller ett ilsket värdeord³. Den förändring som digitalisering har inneburit innebär även att vårt samhälle och våra myndigheter behöver se över vilka möjligheter och men också vilka hot detta kan medföra, och också anpassa detta både i nutiden och framåt.

---

¹ Ulrika Andersson; Peter Dahlgren; Karin, Pettersson; Martin Schori; Jack Werner; Andreas Widholm; Åsa Wikforss; Nina Wormbs, och Truedson, Lars. (red). *Fejk, filter och faktaresistens – hotar sociala medier demokratin*. Stockholm: Institutet för mediestudier, 2018, s. 83–85.

² Andersson; Dahlgren; Pettersson; Schori; Werner; Widholm; Wikforss; Wormbs och Truedson, *Fejk, filter och faktaresistens – hotar sociala medier demokratin?*, s. 84.

³ Andersson; Dahlgren; Pettersson; Schori; Werner; Widholm; Wikforss; Wormbs och Truedson, *Fejk, filter och faktaresistens – hotar sociala medier demokratin?* s. 33.

I den här uppsatsen ska jag studera en kampanj som ägt/äger rum i Sverige, nämligen desinformationskampanjen mot socialtjänsten i Sverige. Jag har specifikt analyserat hur tre myndigheter, Socialstyrelsen, Myndigheten för psykologiskt försvar (MPF) och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har hanterat desinformationskampanjen mot socialtjänsten. I min studie utgår jag från Michel Foucaults (1926–1984) teorier om makt och kunskap samt governmentality perspektivet för att förstå hur makt och kunskap, skapas och legitimeras, och vilka styrningstekniker som används.

Desinformationskampanjen mot socialtjänsten är ett mångfacetterat problem vilket kan belysas utifrån både en mikro- och en makronivå⁴, det vill säga dels den enskilda personen och dennes samspel med den nära omgivningen, dels samhällsstrukturer som till exempel kultur och lagar.

Desinformationskampanjen beskrivs som en islamistisk påverkanskampanj, och Sverige anklagas för att vara islamofobisk fasciststat där framför allt muslimska barn kidnappas⁵. Anklagelserna kommer från föräldrar som vill få tillbaka sina barn som omhändertagits med stöd av lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU)⁶ och ideologiska aktörer som vill underminera det svenska rätts- och välfärdssamhället⁷.

2020 kom det ett betänkande gällande det digitala samtalet där man verkat för att öka motståndskraften mot desinformation, propaganda och näthat⁸. Det jag finner intressant i detta betänkande är att det redan då fanns tecken på att det skett en ökning av desinformation som riktar sig mot Sverige, och i jämförelse med ett flertal andra europeiska länder så var Sverige mer utsatt. Förklaringen till varför Sverige kan vara mer utsatt skulle kunna vara att Sverige har en utvecklad demokrati med progressiva

---

⁴ Thomas Brante; Heine Andersen och Olav Korsnes. (red). *Sociologiskt lexikon*. 1., uppl. Stockholm: Natur och kultur, 1998. S. 190.

⁵ SVT Nyheter. *Socialarbetare: ”Stor spridning på de här ryktena”*, 2022. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/det-som-hant-har-varit-omtumlande>. [2023-05-11]

⁶ SFS 1990:52 Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga.

⁷ SVT Nyheter. *Desperata föräldrar och extrema röster i enad kamp mot socialtjänsten*, 2022. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/desperata-foraldrar-och-extrema-roster-i-enad-kamp-mot-socialtjansten>. [2023-05-11]

⁸ SOU 2020:56. Nationell satsning på medie- och informationskunnighet och det demokratiska samtalet. *Det demokratiska samtalet i en digital tid - Så stärker vi motståndskraften mot desinformation, propaganda och näthat: Betänkande*.

värden, vilket gör att de som är mot sådana värden sprider desinformation för att underminera demokratin⁹

De myndigheter som är intressanta att analysera i denna undersökning är Socialstyrelsen, myndigheten för psykologiskt försvar och myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Socialstyrelsen har i uppdrag ”att ta fram och utveckla statistik, regler och kunskap till regeringen och till dem som arbetar inom hälso- och sjukvård och socialtjänst”¹⁰. Myndigheten för psykologiskt försvars ”huvuduppdrag är att leda arbetet med samordning och utveckling av myndigheters och andra aktörers verksamhet inom Sveriges psykologiska försvar”¹¹. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ”har ansvar för frågor om skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar, i den utsträckning inte någon annan myndighet har ansvaret”¹²

Med utgångspunkt från det som ovan skrivits blir det därför relevant att närmare undersöka hur svenska myndigheter har hanterat faktaresistens i samband med desinformationskampanjen mot socialtjänsten.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna undersökning är att studera hur svenska myndigheter har hanterat desinformationskampanjen mot socialtjänsten.

Utgångspunkten är följande frågeställningar:

Vilka utmaningar har Socialstyrelsen, Myndigheten för psykologiskt försvar och Myndigheten för samhällsskydd identifierat i samband med desinformationskampanjen mot socialtjänsten?

Vilka konkreta åtgärder har Socialstyrelsen, Myndigheten för psykologiskt försvar och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap föreslagit i samband med kampanjen?

---

⁹ SOU 2020:56. S. 165.

¹⁰ Socialstyrelsen. *Kort om Socialstyrelsen*. <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2015-6-56.pdf> [2023-05-11]

¹¹ Myndigheten för psykologiskt försvar. *Uppdraget – Myndigheten för psykologiskt försvar*, 2023. <https://www.mpf.se/vart-uppdrag/> [2023-05-11]

¹² Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. *Vårt uppdrag*. Senast granskad: 2 mars 2023. <https://www.msb.se/sv/om-msb/vart-uppdrag> [2023-05-11]

1.2 Bakgrund

Det samhällsfenomen som har väckt mitt intresse och som jag följt under det senaste året är desinformationskampanjen mot svensk socialtjänst. Desinformationskampanjen startade någon gång i december 2021 och syftet var att sprida misstro mot svenska myndigheter¹³. Ett huvudbudskap i kampanjen har varit att svenska staten genom socialtjänsterna kidnappar muslimska barn.

Kampanjen har nu pågått i mer än ett år genom omfattande ryktesspridning om socialtjänsten i Sverige vilket initialt skedde i arabiskspråkiga sociala kanaler och nyheter, något som fortfarande sker i stor utsträckning men sedan i höstas fick desinformationskampanjen ny fart via svenska kanaler i sociala medier¹⁴. Att muslimska barn omhändertas på felaktiga grunder är ett av budskapen i desinformationskampanjen och detta har bland annat lett till flera allvarliga hot mot socialsekreterare och att barn som omhändertagits inte kan gå till skolan för att det äventyrar deras säkerhet eller att de har förts ut från landet.

Faktaruta

På TikTok, YouTube och Twitter har det via bilder, texter och filmer spridits budskap om att Sverige kidnappar muslimska barn. Till exempel så påstås en del av filmerna visa förtvivlade föräldrar vars barn helt utan anledning har kidnappats av socialtjänsten i Sverige. Förekommer även filmer där gråtande barn omhändertas och det påstås att detta endast sker för att familjerna är muslimska. Delar av material som sprids och som i princip ser likadant ut går att återfinna på flera sociala medier.

Den tidigare regeringen gav 2022 Socialstyrelsen i uppdrag att motverka ryktesspridning och desinformation om socialtjänsten och uppdraget ska slutredovisas

---

¹³ SVT Nyheter. *Detta har hänt: Kampanj om att myndigheter kidnappar barn*, 2022. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/detta-har-hant-kampanj-om-att-myndigheter-kidnappar-barn> [2023-05-11]

¹⁴ SVT Nyheter. *Vi fortsätter granska och berätta om de svenska aktörerna som är drivande i kampanjen*, 2022. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/charlotta-friborg-om-svt-s-rapportering-om-desinformationskampanjen-mot-socialtjansten> [2023-05-11]

senast den 10 december 2026¹⁵. Delar av uppdraget är att ta fram förslag på åtgärder för att på längre sikt stärka tilliten till socialtjänsten för dem som är i behov av stöd och hjälp, och att också undersöka och sammanställa informationen som sprids om bemötandet av familjer med olika etniska bakgrunder och religioner. I februari 2023 kom det ett tillägg till uppdraget och som syftar till att få mer kunskap för att kunna motverka desinformationen mot socialtjänsten¹⁶

Desinformationskampanjen mot socialtjänsten är ett relativt nytt fenomen och enligt MPF så är kampanjen på nätet omfattande och taktikanpassad, Mikael Tofvesson, operativchef på myndigheten för psykologiskt försvar säger ” Det rör sig om kanaler med upp till 17 miljoner följare, spridningen är potentiellt större än den svenska befolkningen”¹⁷. Desinformation är falsk information som sprids med syftet att lura eller vilseleda människor. En desinformationskampanj mot en myndighet kan få allvarliga konsekvenser för både myndigheten och för allmänheten, exempelvis genom att det skapar en känsla av osäkerhet och misstro¹⁸. Genom att frambringa en misstro mot myndigheter och specifikt i detta sammanhang, socialtjänsten, så har det hitintills skapat otrygghet för dem som arbetar med barn- och ungdomsutredningar inom socialtjänsten och att barn som riskerar att fara illa har hamnat i ett utsatt läge¹⁹

---

¹⁵Regeringskansliet. *Uppdrag att motverka ryktesspridning och desinformation om socialtjänsten*, 2022. <https://www.regeringen.se/contentassets/a5967e3089e14b39919195a9b6611789/uppdrag-att-motverka-ryktesspridning-och-desinformation-om-socialtjansten.pdf>. [2023-05-11]

¹⁶ Regeringskansliet. *Ändring av uppdraget att motverka ryktesspridning och desinformation om socialtjänsten*. 2023. <https://www.regeringen.se/contentassets/c00fdcc613824d53a1461e66b0822d38/andring-av-uppdraget-att-motverka-ryktesspridning-och-desinformation-om-socialtjansten.pdf>. [2023-05-11]

¹⁷ SVT Nyheter. *Hotkampanjer mot svenska myndigheter – islamister uppmanar till terrordåd*, 2022. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/hotkampanj-mot-svenska-myndigheter-uppmanar-till-terrordad>. [2023-05-11]

¹⁸ SVT Nyheter. *Desinformationskampanj om socialtjänsten – Göteborgs stad polisanmäler*, 2022. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vast/desinformationskampanj-om-socialtjansten-goteborgs-stad-polisanmaler>. [2023-05-11]

¹⁹ SVT Nyheter. *Socialarbetare: ”Stor spridning på de här ryktena”*, 2022. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/det-som-hant-har-varit-omtumlande>. [2023-05-11]

1.3 Tidigare forskning

Desinformationskampanjen mot socialtjänsten i Sverige är som tidigare beskrivits ett relativt nytt samhällsfenomen utifrån dess nuvarande utformning och omfattning. Rykten och misstro riktade mot socialtjänsten eller andra myndigheter har förekommit tidigare men denna kampanj beskrivs som den största desinformationskampanjen som någonsin riktats mot Sverige²⁰

En kandidatuppsats som berör samma ämne som denna studie men med syftet att undersöka hur socialtjänsten hanterar felaktig information som sprids om dem på sociala medier, *#slutakidnappavårabarn - socialtjänstens hantering av felaktig information*²¹. Denna studie fokuserade framför allt på enheten för barn och unga och intervjuer genomfördes med ett antal socialsekreterare. Det studien påvisade var att socialsekreterarna inte hade någon erfarenhet utifrån sin yrkesroll att bemöta felaktig information på sociala medier, och att detta mesta dels hanterades i mötet med klienter. Vidare visade studien att det också är en utmaning gällande sociala medier när de arbetar med socialt arbete, dels på grund av hot, dels på grund avsaknaden av stöd från ledningen, samt att socialsekreterarna måste förhålla sig till klienternas rätt till integritet.

I uppsatsen *Demokratisk motståndskraft i det nya medielandskapet - Faktorerna som predicerar ett kritiskt förhållningssätt till vilseledande information i sociala medier*²², studeras vilka faktorer som samvarierade gällande ett okritiskt förhållningssätt till sociala medier. Undersökningen utgick från specifika faktorer så som ålder, vilket anseende de tillskrev traditionell nyhetsmedia och politiker, samt vilken inställning denne hade till sakfrågan som gavs uttryck i den vilseledande informationen. Uppsatsförfattaren noterade i undersökningen att respondenterna var avsevärt mindre

---

²⁰ SVT Nyheter. *Myndigheten: "Största påverkanskampanjen Sverige träffats av"*, 2022.

<https://www.svt.se/nyheter/utrikes/myndigheten-om-desinformationsaret-2022-storsta-paverkanskampanj-som-sverige-har-traffats-av-nagonsin>. [2023-05-11].

²¹ Ariana Sinistaj och Linda Engström, *#slutakidnappavårabarn - socialtjänstens hantering av felaktig information - En kvalitativ studie om enheten för barn och unga*. Lunds universitet, 2023. <https://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordId=9107038&fileId=9107039> [2023-05-11].

²² Johanna Wallén, Johanna, *Demokratisk motståndskraft i det nya medielandskapet - Faktorerna som predicerar ett kritiskt förhållningssätt till vilseledande information i sociala medier*. Uppsala universitet, 2021. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1629804/FULLTEXT01.pdf> [2023-05-11]

kritiska till falska inlägg när de höll med om den åsikt som inlägget gav uttryck för. Detta ansågs vara en stark indikator för att konfirmeringsbias har en stor betydelse när vi värderar information och således en betydande faktor vid riktade insatser för att stärka motståndskraften vid olika påverkansförsök.

En intressant internationell studie är *The social media context interferes with truth discernment*²³. Forskarna har undersökt den sociala mediakontexten och testade påståendet om att själva sammanhanget för sociala medier kan göra människor mer mottagliga för påverkan av falska påståenden, och resultatet visade att människor kan lättare tro på falska påståenden på sociala medier eftersom delning på sociala medier är det centrala med sociala medier. På många plattformar är delning det huvudsakliga sättet för att interagera så det i sig kan innebära att det påverkar användarnas bedömning om vad som är korrekt eller inte. Vidare menar forskarna att framtida utformningar av plattformar snarare ska designas så att det främjar sanningar i stället för engagemanget hos användarna.

En annan internationell studie som är intresseväckande är *The spreading of misinformation online*²⁴. Denna studie visar att användare har en benägenhet att samlas i intressegemenskaper vilket förstärker till exempel bekräftelsebias och polarisering. Detta innebär att kvaliteten på informationen blir sämre och leder till spridning av ensidiga berättelser som föranletts av rykten och misstro. Enligt forskarna så har digital desinformation på sociala medier blivit så genomgripande att det ses som ett stort hot mot det mänskliga samhället. Oavsett om en nyhet är korrekt eller inte så kan den likafullt accepteras som sann av användaren vilket kan ha påverkats av till exempel sociala normer eller trosuppfattning. Det är flera mekanismer som gör att inkorrekt information accepteras och när det väl accepterats av en användare är det svårt att korrigera. Forskarnas resultat påvisar att användare är mer benägna att dela innehåll till

---

²³ Ziv Epstein; Nathaniel Sirlin; Antonio Archer; Gordon Pennycook and David Rand. *The social media context interferes with truth discernment*. Science Advances. Vol.9, NO.9, 2023.

<https://doi.org/10.1126/sciadv.abo6169>

²⁴ Michaela Del Vicario Del; Alessandro Bessi; Fabiana Zollo; Fabio Petroni; Antonio Scala, Guido Caldarelli; Eugene H, Stanley; Walter Quattrociocchi. *The spreading of misinformation online*. Perc, Matjaz. (red). Proceedings of the National Academy of Sciences (PNAS). Vol. 113, No. 3, 2016.

<https://www.pnas.org/doi/full/10.1073/pnas.1517441113>

specifika berättelser och bortse från resten, och att social homogenitet är den grundläggande drivkraften för spridandet av innehåll.

1.4 Avgränsningar

För denna studie fanns en given tidsram och också en ram för uppsatsens omfattning, vilket har inneburit att materialet noggrant har avvägts för att studien inte skulle bli för omfattande eller svårhanterlig och därav har avgränsningar gjorts. För det första: undersökningen baseras endast på material om desinformationskampanjen som rör socialtjänsten och inte andra samhällsfrågor. Och för det andra: undersökningen baseras på material inhämtat från Twitter, Tik Tok och Youtube som rör desinformationskampanjen mot socialtjänsten.

Undersökningen inhämtar endast material om desinformationskampanjen mot socialtjänsten som är på engelska eller svenska från Twitter, Tik Tok och Youtube. För att inhämta material på sociala medier har följande sökord använts: Sverige kidnappar muslimska barn och Sweden kidnap muslim children, vilket grundar sig att det var det huvudsakliga budskapet initialt i desinformationskampanjen.

Undersökningen utgår från tre myndigheter och hur de har hanterat desinformation i samband med desinformationen mot socialtjänsten: Socialstyrelsen, MPF och MSB. Socialstyrelsen har en viktig roll att hantera och bemöta desinformationen eftersom det gäller socialtjänsten, MPF är en viktig aktör när det handlar om att motverka desinformation och MSB har också en betydelse för det psykologiska försvaret exempelvis när det gäller att samordna information till medierna och allmänheten.

Sammanfattningsvis har jag gjort ett medvetet val att fokusera på en specifik desinformationskampanj och hur utvalda myndigheter har hanterat detta i samband med desinformationskampanjen mot socialtjänsten.

1.5 Begreppsdefinition

Vid genomläsning av materialet noterades att desinformation och faktaresistens inte är de allenarådande begreppen som används inom ämnet. Därför är en kort presentation av de viktigaste begreppen nödvändig.

1.5.1 Desinformation

Desinformation är information som skapas och sprids där informationen är falsk och/eller manipulerad med avsikt att vilseleda mottagaren, och syftet kan vara att orsaka skada eller för till exempel politisk vinning²⁵.

1.5.2 Informationspåverkan

Informationspåverkan är ofta ett samlat begrepp för otillbörliga förberedelser för att kunna påverka åsikter, och begreppet visar på att det finns ett strategiskt intresse hos den som vill bedriva påverkan och som ofta har avsikten att skapa misstro av något slag. Informationspåverkan kan bedrivas som en enskild aktivitet eller som en del i en påverkanskampanj²⁶

1.5.3 Faktaresistens

Faktaresistens som innebär att allmänt godtagna uppfattningar som bygger på kunskap och fakta inte påverkar den enskilde om den talar emot den egna uppfattningen²⁷. Det vill säga att den enskilde väljer att avfärda eller ignorera vetenskapliga fakta, till förmån för personliga övertygelser eller ideologiska ståndpunkter.

I min studie om hur myndigheterna hanterar desinformation och faktaresistens i samband med desinformationskampanjen mot socialtjänsten kommer jag genomgående att använda begreppen desinformation och faktaresistens eftersom jag anser att dessa är särskilt relevanta för ämnet.

---

²⁵ SOU 2020:56. s. 30.

²⁶ SOU 2020:56. s. 31.

²⁷ SOU 2020:56. s. 214.

1.6 Etiska överväganden

Under genomförandet av denna studie har ett antal etiska överväganden tagits i beaktning.

Det har inte varit aktuellt att inhämta samtycke från individer, då materialet som har använts i studien är öppet tillgängligt på sociala medier och för att beakta deras integritet och anonymitet så har eventuella användarnamn och annan identifierbar information tagits bort. Det har varit av vikt att säkerställa att denna studie inte bidrar till spridning av desinformation eller faktaresistens så därför ha allt material granskats efter bästa förmåga, och all användning av material har gjorts med syftet att analysera myndigheternas hantering av desinformation.

Slutligen har det också varit viktigt att säkerställa att studien inte bidrar till stigmatisering eller negativ påverkan på de grupper som berörs av desinformationskampanjen. För att undvika detta har all data och resultat från studien presenterats på ett objektiva och sakligt sätt, och det har fokuserats på myndigheternas hantering av desinformation snarare än på de grupper som eventuellt påverkas av desinformationen.

1.7 Disposition

Efter den inledande introduktion innehållande avgränsningar, problemformulering, syfte och frågeställningar, etiska överväganden samt tidigare forskning, inleds studien med ett metodologiskt avsnitt där jag redogör för val av metod och material och därtill genomförande. Därefter följer ett avsnitt som beskriver den teori som uppsatsen vilar på och som kommer att användas i analysen. Sedan följer ett avsnitt med analysdelen där empirin används för att analysera uppsatsens forskningsfrågor. Sist kommer den avslutande delen där slutdiskussion och förslag till fortsatt forskning presenteras.

2. Metod

I detta avsnitt presenteras metodval, analysmetod, datainsamling, urval, tillvägagångssätt och studiens trovärdighet och generaliserbarhet. Utgångspunkten för valet och av metod och material har sin grund i studiens frågeställningar. Avsnittet avslutas med en metoddiskussion.

2.1 Metodval

I samhällsvetenskaplig forskning är tolkning av data en grundläggande metod. Inom kvalitativ forskning är forskaren själva verktyget för att samla in empiriskt material och tolka det på olika sätt beroende på studiens frågeställning²⁸. Det finns ingen statistisk teknik som kan utföra analysen utan forskaren måste själv ge materialet mening genom tolkning.

I denna studie har jag antagit rollen som kvalitativ forskare för att analysera det empiriska materialet. Genom kreativitet vill jag inte bara reproducera befintligt material utan också använda min nyfikenhet för att utveckla ny kunskap. Det är viktigt att vara självständig i tolkningen av materialet för att presentera en analys som är trovärdig och relevant. Genom min tolkning av det empiriska materialet vill jag skapa ny kunskap som kan bidra till en ökad förståelse inom ämnesområdet. Det är viktigt att vara öppen för olika tolkningar och reflektera över vad som är mest tillförlitligt och relevant i studien. Genom kreativitet och nyfikenhet vill jag ta ett steg bortom befintlig forskning och utveckla en djupare förståelse av ämnet.

2.2 Analysmetod

Denna undersökning fokuserar på hur svenska myndigheter har hanterat desinformationskampanj mot socialtjänsten. För att genomföra denna analys har jag

---

²⁸ Göran Ahrne och Peter Svensson. (red). *Handbok i kvalitativa metoder*. 3 uppl., Stockholm: Liber AB. 2022, s. 234–235.

använt dokumentanalys som metod, där jag identifierat teman och också det som inte går att återfinna i materialet vilket har en viktig betydelse för analysen. De teman som identifierat finner jag som relevant för studiens syfte och frågeställningar, samt att det också kommer att ha en väsentlig roll i förståelsen av materialet och hur det kan förklaras. Detta innebär att jag har studerat skriftliga material såsom rapporter, policydokument och andra texter för att systematiskt undersöka och utvärdera hur myndigheterna har hanterat desinformationskampanjen i denna specifika situation.

För att genomföra en kvalitativ dataanalys finns det fyra principer som måste beaktas. För det första bör analysen vara förankrad i data och förklaringen av data bör ha sitt ursprung i en noggrann läsning av materialet. För det andra bör forskaren undvika förutfattade meningar och vara öppen för alternativa förklaringar. För det tredje bör analysen innefatta en repetitiv process för att säkerställa att slutsatserna är tillförlitliga och relevanta²⁹. För det fjärde bör analysen vara en reflektion av en skicklig forskares tolkningar. En kvalitativ analys är särskilt lämplig för att återspegla komplexa sociala situationer, och eftersom det bygger på forskarens skicklighet gällande tolkningar finns det utrymme för alternativa förklaringar³⁰. Processen för att analysera data består av fem steg, nämligen förberedelse av data, förtrogenhet med data, tolkning av data, verifiering av data och presentation av data³¹.

I denna studie är kvalitativa data offentliga skriftliga källor, närmare bestämt så kallade statspublikationer. Data beskrivs som auktoritativa, objektiva och faktabaserade³². Genom att använda dokumentanalys som metod har jag kunnat analysera och göra relevanta tolkningar av hur myndigheterna har hanterat faktaresistens i samband med desinformationskampanjen mot socialtjänsten. Dokumentanalys har visat sig vara lämplig för att systematiskt undersöka och utvärdera skriftligt material, och det har hjälpt mig att sortera, reducera och argumentera för mina slutsatser på ett övertygande sätt³³.

---

²⁹ Martyn Denscombe. *Forskningshandboken - för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. 2., uppl. Lund. Studentlitteratur AB. 2009. s. 368.

³⁰ Denscombe. *Forskningshandboken - för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. s. 398.

³¹ Denscombe. *Forskningshandboken - för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. s. 369.

³² Denscombe. *Forskningshandboken - för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. s. 395.

³³ Ahrne och Svensson (red). *Handbok i kvalitativa metoder*. s. 224.

2.3 Urval

Syftet med den här studien är att undersöka hur svenska myndigheter har hanterat desinformationskampanjen mot socialtjänsten. För att samla in data om desinformationskampanjen mot socialtjänsten, använde jag flera källor, inklusive tidigare forskning om desinformation och hur och varför den sprids i sociala medier. Jag samlade också in relevanta dokument från myndigheter som hanterar desinformation, exempelvis officiella rapporter, pressmeddelanden och andra texter.

För att besvara syftet och frågeställningarna var det viktigt att informationen var relaterad till desinformationskampanjen mot socialtjänsten, vilket ledde till att jag valde att undersöka Socialstyrelsen, Myndigheten för psykologiskt försvar (MPF) och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Socialstyrelsen är en myndighet som arbetar med hälso- och sjukvård, socialtjänst och andra verksamheter som påverkar människors hälsa och livsvillkor. Eftersom desinformationskampanjen riktade sig mot socialtjänsten i Sverige, spelade Socialstyrelsen en viktig roll i att hantera och bemöta spridningen av felaktig information. MPF, som inrättades den 1 januari 2022, ska bidra till att stärka det svenska samhällets motståndskraft mot informationspåverkan och psykologisk krigföring. De är en viktig aktör i att hantera desinformationskampanjer och kommer att spela en viktig roll i framtiden när det gäller att motverka desinformation i Sverige. MSB ansvarar för att samordna och utveckla förmågan i samhället att förebygga, hantera och lära av oönskade händelser. Även om MSB:s uppdrag gällande informationspåverkan har flyttats över till MPF, har de fortfarande en viktig roll inom det psykologiska försvaret, exempelvis genom att samordna information till allmänheten och medierna.

Genom att undersöka hur dessa myndigheter har hanterat desinformationskampanjen mot socialtjänsten, kan vi lära oss mer om hur myndigheterna i Sverige arbetar för att hantera desinformation och hur de kan förbättra sitt arbete i framtiden. De rapporter och skrifter som kommer vara grunden till analysen är följande:

- Det demokratiska samtalet i en digital tid - Så stärker vi motståndskraften mot desinformation, propaganda och näthat³⁴.

---

³⁴ SOU 2020:56.

- Uppdrag att motverka ryktesspridning och desinformation om socialtjänsten³⁵.
- Ändring av uppdraget att motverka ryktesspridning och desinformation om socialtjänsten³⁶.
- Countering Hostile Influence - the State of the Art³⁷.
- Rättsvetenskapligt ramverk för bemötande av informationspåverkan: En studie av det rättsliga ramverket för bemötande av informationspåverkan genom informationsåtgärder³⁸.
- Att möta informationspåverkan – Handbok för kommunikatörer³⁹.

2.4 Datainsamling

När jag påbörjade min studie om desinformationskampanjen och myndigheternas hantering av kampanjen, insåg jag att det var viktigt att ha ett klart fokus och en väl genomtänkt strategi för insamling av data. Jag ville undersöka hur myndigheterna hanterade desinformationskampanjen och vilka åtgärder de vidtog för att motverka spridningen av falsk information.

Tidigare forskning gav mig en grundläggande förståelse för problematiken med desinformation, men jag behövde också samla in material som var specifikt relaterat till min studie. Jag började med att göra en bred sökning för att samla in material som var relaterat till desinformationskampanjen mot socialtjänsten och dess spridning på sociala medier. Detta inkluderade artiklar, blogginlägg, debattinlägg och annan relevant information som publicerats på internet.

---

³⁵ Regeringskansliet. *Uppdrag att motverka ryktesspridning och desinformation om socialtjänsten*. 2022.

³⁶ Regeringskansliet. *Ändring av uppdraget att motverka ryktesspridning och desinformation om socialtjänsten*. 2023.

³⁷ Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. *Countering Hostile Influence – the State of the Art*. Lund University: Department of Strategic Communication, 2018. <https://rib.msb.se/filer/pdf/28697.pdf>

³⁸ Myndigheten för psykologiskt försvar. *Rättsligt ramverk för bemötande av informationspåverkan. En studie av det rättsliga ramverket för bemötande av informationspåverkan genom informationsåtgärder*, 2023. <https://www.foi.se/rest-api/report/FOI-R--5443--SE>

³⁹ Myndigheten för psykologiskt försvar. *Att möta informationspåverkan – handbok för kommunikatörer*. 2018. <https://www.mpf.se/assets/uploads/2022/06/Att-mota-informationspaverkan-handbok-for-kommunikatorer.pdf>

Efter att ha samlat in en stor mängd material insåg jag att jag behövde göra ett urval för att kunna fokusera på de mest relevanta och användbara källorna. Efter samråd med min handledare valde jag ut tre myndigheter som var mest relevanta för min studie: Socialstyrelsen, myndigheten för psykologiskt försvar och myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Det finns fler myndigheter som har anknytning till socialtjänsten eller skyddet av demokratin som till exempel Inspektionen för vård och omsorg (IVO), Myndigheten för vård och omsorgsanalys och Säkerhetspolisen (SÄPO) men de har inte haft samma funktion gällande desinformationskampanjen som de tre utvalda myndigheterna har, så därav togs de inte med i underlaget för analysen. Därefter undersökte jag en rad rapporter och skrifter som var relaterade till desinformationskampanjen och dess effekter på socialtjänsten och dess arbete. Jag valde ut de mest relevanta och användbara källorna för att skapa en bra grund för min analys och slutsatser. Genom att göra ett noggrant urval av källor och fokusera på de mest relevanta myndigheterna och materialet kunde jag skapa en välgrundad och genomarbetad studie som besvarade mina forskningsfrågor på ett adekvat sätt.

2.5 Genomförande

Jag började min forskning genom att söka efter relevant bakgrundsmaterial och forskning som var lämpligt för studiens syfte. Mitt första steg var att undersöka desinformationskampanjen mot socialtjänsten i sociala medier och dess uttryck, samt hur spridningen av kampanjen började uppmärksammas av media och myndigheter. Denna kampanj väckte mitt intresse för hur myndigheterna skulle hantera desinformationskampanjer.

Jag använde tidigare forskning för att undersöka hur intressegrupper förstärker bekräftelsebias och polarisering. Dessutom fann jag information om hur inställningen till en sakfråga påverkar hur kritisk en person är mot falska inlägg när de håller med om åsikten som inlägget ger uttryck för. Eftersom desinformationskampanjen mot socialtjänsten var relativt ny var det svårt att hitta specifika svenska studier om den, så de studier jag valde att ta med från Sverige hade en anknytning till ämnet som sådant. De studier jag valde att ta med från andra länder knöt an till sociala medier, vilket var relevant för min studie.

Efter att ha läst igenom den tidigare forskningen bearbetade jag de rapporter och skrifter som jag valt att analysera med hjälp av kvalitativ dokumentanalys. Jag gjorde en grovsortering för att identifiera relevant information för studien och valde bort information som inte berörde studien. Under hela genomgången utgick jag från studiens syfte, att undersöka hur myndigheterna hanterade desinformationskampanjen mot socialtjänsten.

Jag laddade ner samtliga dokument och skrifter som jag skulle analysera och läste igenom dem utan att ha några särskilda teman i åtanke. Mitt mål var att skaffa mig en förståelse för vad materialet innehöll och vad som eventuellt kunde saknas. Efter att ha analyserat dokumenten utkristalliserades två teman: tillit och bemötandeåtgärder. Genom denna process kunde jag få en djupare förståelse för desinformationskampanjen mot socialtjänsten och hur myndigheterna hanterade kampanjen. Denna förståelse var nödvändig för att kunna dra slutsatser och ge rekommendationer om hur myndigheterna skulle kunna hantera liknande situationer i framtiden.

2.6 Trovärdighet och generaliserbarhet

När det kommer till kvalitativ forskning så skiljer det sig från den kvantitativa forskningen som har sin grund i statistik, vilket innebär att det finns andra krav på kvalitativ forskning gällande trovärdighet och generaliserbarhet. Forskning handlar i mångt och mycket om att den eller de som läser en rapport eller uppsats ska tro på det som de läser. Egentligen så vet kanske inte läsaren om det som står stämmer eller inte men jag som forskare behöver få mina läsare att bli övertygad om att resultaten är trovärdiga och ett av dessa sätt för att öka trovärdigheten är att vara transparent⁴⁰.

Genom att jag tydligt beskriver för hur forskningsprocessen har gått till så kan läsaren ta del av hur jag har resonerat under hela arbetets gång gällande mina val av metod, teoretiska ramverk och så vidare. Enligt författarna så är det en viktig egenskap att bra forskning går att dryfta och kritisera, och det i sig kan vara besvärande om jag som

---

⁴⁰ Ahrne och Svensson. *Handbok i kvalitativa metoder*. s. 32.

forskare själv tvivlat på mina val men det är också det som bidrar till trovärdigheten genom att vara transparent.

I denna studie så gjorde jag valet att inte använda flera metoder vilket annars kan ses som att styrka trovärdigheten i en studie men författarna menar att den slutsatsen innebär att man utgår från att det bara finns en sanning, men eftersom samhället är ett komplext objekt så är styrkan hos kvalitativ forskning att ett fenomen kan beskrivas på flera sätt beroende på vilken utgångspunkt jag som forskare har⁴¹.

Möjligheten att generalisera brukar av kritiker lyftas fram som en svaghet när det gäller kvalitativa studier, men även om det inte per se går att göra en generalisering så behöver det inte vara helt irrelevant dock behöver man vara mer försiktig när det gäller resultatens överförbarhet till andra miljöer eller sammanhang⁴². Med det sagt så innebär det inte att resultatet från denna studie går att direkt applicera på till exempel en helt annan påverkanskampanj utan först och främst kan den förstås i den sociala kontexten i och med hur myndigheterna har hanterat faktaresistens i samband med desinformationskampanjen mot socialtjänsten. Författarna menar att först behöver man noggrant undersöka, diskutera, argumentera och detta behöver göras med en självkritisk insikt och en stor försiktighet innan man ens överväger att använda resultat för att i viss mån försöka generalisera även om kvalitativ forskning aldrig är generaliserbar⁴³. En av de generaliseringstyperna som författarna tar upp är den teoretiska generaliseringen vilket finns med i denna studie eftersom studiens resultat snarare försöker relatera till ett teoretiskt ramverk än något annat studieobjekt så som andra sammanhang eller fenomen.

2.7 Metoddiskussion

Valet av forskningsmetod är avgörande för att samla in och analysera relevant data för en studie om myndigheternas hantering av detta fenomen. Det var nödvändigt att överväga vilken metod som var mest lämpad för syftet med studien, och detta beslut baserades inte på att den valda metoden är överlägsen andra metoder utan snarare på

---

⁴¹ Ahrne och Svensson. *Handbok i kvalitativa metoder*. s. 33.

⁴² Ahrne och Svensson. *Handbok i kvalitativa metoder*. s. 34.

⁴³ Ahrne och Svensson. *Handbok i kvalitativa metoder*. s. 35.

dess användbarhet. I den här studien valdes tematisk dokumentanalys som metod eftersom den möjliggjorde en grundlig och detaljerad analys av textbaserade data.

Det hade också kunnat vara värdefullt att använda metodologisk triangulering, till exempel genom kvalitativa intervjuer, för att få ytterligare perspektiv på myndigheternas hantering av faktaresistens. Genom att kombinera olika metoder kan man utveckla forskningsinstrument och få en mer fullständig bild, vilket i sin tur ökar träffsäkerheten i analysen⁴⁴. Men på grund av tidsbegränsningar och risken för att information från intervjuerna hade kunnat påverka min tolkning av data så valde jag att avstå från att använda andra metoder utöver tematisk dokumentanalys.

Det är dock viktigt att notera att studien har vissa begränsningar. Den fokuserar endast på desinformationskampanjen mot socialtjänsten på sociala medier och tar inte hänsyn till andra typer av desinformation som kan ha förekommit på andra plattformar eller i andra sammanhang. Dessutom undersöker studien endast myndigheternas roll i hanteringen av desinformationskampanjen och inte andra relevanta aktörer såsom privatpersoner, organisationer eller liknande. En annan begränsning är att studien har genomförts endast av mig, vilket innebar att det krävdes en noggrannhet för att vara objektiv i tolkningen av texterna och att undvika att tolka in egna personliga åsikter och värderingar i analysen.

Trots dessa begränsningar bedöms den valda metoden som lämplig för att uppfylla syftet med studien och besvara forskningsfrågorna på ett adekvat sätt. Det är viktigt att överväga vilken metod som är mest lämplig för att samla in och analysera data i en forskningsstudie, och att vara medveten om eventuella begränsningar och risken för tolkningsfel. Valet av metod bör baseras på syftet med studien och dess relevans för att besvara forskningsfrågor. Metodologisk triangulering kan vara värdefullt för att öka träffsäkerheten i analysen, men det är också viktigt att ta hänsyn till tidsbegränsningar och risken för att den nya informationen kan påverka min tolkning av data.

Sammanfattningsvis, i valet av forskningsmetod är det viktigt att överväga syftet med studien och dess relevans.

---

⁴⁴ Denscombe. *Forskningshandboken - för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. s. 152.

3. Teori

I detta avsnitt presenteras det teoretiska ramverk som ligger till grund för studien. Foucaults teorier om makt, kunskap och styrning har valts ut för att förstå det inhämtade materialet. Avsnittet avslutas med en teoridiskussion.

3.2 Makt och kunskap

Michel Foucaults teorier om makt och kunskap utgör i den här uppsatsen viktig utgångspunkt för att undersöka hur svenska myndigheter har hanterat faktaresistens. Enligt Foucault är makt inte något som ägs av bara en person eller en grupp, utan snarare något som används i hela samhället och i alla relationer och där interaktion förekommer. Det i sig innebär att maktutövning är en ständigt pågående process, så maktförhållandena är inte konstanta och de är också beroende av den sociala kontexten. Foucault menar att det finns två former av makt, den om disciplin och den om lag, och dessa stod till vis del i motsats till varandra i det moderna samhället⁴⁵. Om disciplinen främst stod för normalisering så stod lag för förbud och straff.

Foucault menade också att makt inte bara är negativt, det vill säga att det inte bara handlar om att hindra människor från att göra vad de vill utan makt kan också vara positiv och dynamisk kraft genom att den styr människor mot vissa handlingar och beteenden, till exempel genom instruktioner och regelsystem men också genom uppmuntran⁴⁶. Detta applicerat på studien skulle kunna betyda att myndigheter som Socialstyrelsen, MPF och MSB skulle kunna använda sin makt för att på olika sätt hantera desinformationskampanjen, vilket gör dem till viktiga aktörer i samhällets maktstrukturer.

Jag har försökt synliggöra de återkommande former där makt påverkar och uttrycks i kunskap och kunskap påverkar på samma sätt som makt. Vi kan inte bara slå oss till ro med att "makten" behöver den eller den kunskapen, utan borde lägga till att makten i sig skapar nya saker att veta något om,

---

⁴⁵ Roddy Nilsson, *Foucault en introduktion*. 2008. Malmö: Égalité. s. 100.

⁴⁶ Nilsson. *Foucault en introduktion*. s. 105.

och att den också innebär en samling av information...På det sättet skapar maktutövningen ständigt kunskaper”⁴⁷

Enligt Foucault kan makt också utövas genom kunskap och genom att kontrollera och definiera vad som bedöms vara sanning och vad som är falskt. Detta kan vara särskilt relevant när det gäller desinformation. Foucaults teori om makt och kunskap kan också tillämpas för att förstå hur myndigheter får sin legitimitet. Enligt Foucault är legitimitet inte något som ges, utan något som ständigt dryftas och produceras genom praktiker och diskurser. Det vill säga, legitimitet skapas genom de sätt på vilka makt utövas och genom de sätt på vilka det talas om makt.

Foucault menar att kunskap och makt alltid är sammanlänkade, och att den kunskap som myndigheter producerar kan användas för att påverka människors uppfattningar till exempel om vad som är rätt eller fel. Myndigheter ses ofta som auktoriteter när det gäller att fastställa sanningen och presentera fakta. Om myndigheter misslyckas med att hantera desinformation på ett effektivt sätt, kan det underminera deras legitimitet och trovärdighet. När det gäller styrning menar Foucault att den inte bara utövas av staten, utan att det finns flera nivåer av styrning som är utspridda i samhället, och som utövas av till exempel olika institutioner och organisationer. Han menar också att styrning inte bara handlar om att kontrollera människors beteenden, utan att det också handlar om att forma och skapa beteenden.

3.3 Governmentality

Foucault betonar att styrningen alltid inrymmer en uppfattning eller en inställning till det objekt som ska styras, och han menar i mer generell mening att styrningen är ett namn för de tekniker eller procedurer som reglerar människors beteenden. Detta sker eftersom styrningens taktiker möjliggör den konstanta definieringen och också omdefinieringen om vilka befogenheter och vilka som inte hör till staten. Styrningen eller de taktiker som används skulle kunna ses som ett sätt att strukturera ett handlingsfält för att styra och vägleda människor⁴⁸.

---

⁴⁷ Michel Foucault. *Övervakning och straff*. Lund: Arkiv förlag, 2017. s. 21.

⁴⁸ Michel Foucault, Michel, *Diskursernas kamp*, Eslöv: Brutus Östlings bokförlag Symposion, 2008. s. 183–203.

Governmentality kan beskrivas så här:

Det handlar om en samling av institutioner, processer, analyser och strategier som utgör en mycket specifik, men ändå sammansatt form av maktutövning. Denna form av makt riktar sig mot befolkningen, och bygger på kunskap och tillsammans skapar dessa faktorer en helhet som möjliggör denna typ av maktutövning. Under en längre tidsperiod och i hela västvärlden har det funnits en tydlig trend som har inneburit att en särskild form av makt, kallad styrning, har fått företräde framför andra typer av makt till exempel suveränitet eller disciplin. Detta har resulterat i utvecklingen av specifika styrningsapparater och en omfattande kunskap inom området. Vilket betyder att det har skapats en hel samling av kunskap och praktiker kring styrning.

Det som Foucault tycker är centralt i detta är inte varför utan hur styrningen går till. Styrningens mål är att förändra människors beteende vilket sker genom olika praktiker och handlingar, och detta kan ske till exempel genom lagar och regler men också genom påverkan så att individen genom exempelvis självstyrning förändrar sitt beteende. Staten är den som har övervägande styrningstekniker för att kunna åstadkomma förändringar men styrningstekniker finns också till exempel på arbetsplatser eller i skolan. Intressant för denna studie är vilken styrning, vilka taktiker Socialstyrelsen, MPF och MSB har använt sig av för att hantera faktaresistensen.

3.4 Teoridiskussion

Foucaults teori om makt och kunskap är en bra utgångspunkt för att förstå hur svenska myndigheter hanterar faktaresistens i samband med desinformationskampanjer. Maktförhållandena är föränderliga, och de påverkas av den sociala kontexten, vilket innebär att myndigheternas maktutövning är en fortlöpande process. En faktor som skulle kunna påverka myndigheternas hantering av desinformationskampanjen är deras roll som producenter av kunskap. Enligt Foucault hör kunskap och makt samman, vilket kan betyda att myndigheternas kunskapsproduktion kan användas för att legitimera deras maktutövning. En annan faktor är vilken styrning, taktiker som de studerade myndigheterna använt sig av för att hantera faktaresistensen i samband med desinformationskampanjen.

En utmaning med att använda Foucaults teori om makt och kunskap som utgångspunkt är att det kan vara svårt att veta hur maktförhållandena ser ut i en given situation, och hur produktionen av kunskap bidrar till att forma dessa förhållanden. En annan utmaning i och med mitt teori- och metodval som skapat ett utrymme som är relativt öppet för tolkningar, är mitt förhållande till materialet och dess omfång. Arbetssättet kräver ett öppet sinne men också en tydlig arbetsgång för att hela tiden behålla fokus på syftet med studien.

Sammanfattningsvis kan Foucaults teori om makt och kunskap ge en djupare förståelse för hur myndigheter har hanterat faktaresistens och desinformation. Det är dock viktigt att vara medveten om de utmaningar som kan uppstå.

4. Analys

I detta avsnitt kommer resultatet av studien presenteras och förstås utifrån Foucaults teorier om makt, kunskap och styrning. Avsnittet är uppdelat efter studiens frågeställningar men också de teman, tillit och bemötandeåtgärder som framkommit under analysen. Den första delen berör frågan vilka utmaningar som myndigheterna har identifierat i samband med desinformationskampanjen, och den andra delen handlar om vilka åtgärder som föreslås i och med detta.

4.1 Inledning

I desinformationskampanjen mot socialtjänsten så kan det uppfattas som att socialtjänsten är en enda enhet medan det i verkligheten består av 290 olika kommuner, där kommunerna har en ansvarig socialnämnd som har samma regelverk men som verkar oberoende av varandra. Ytterst är det dessutom en domstol som fattar beslutet i mål när det gäller omhändertagna barn och ungdomar, men likafullt är det den handläggande socialtjänsten som desinformationskampanjen har riktats mot. Socialtjänsten är en kommunal angelägenhet och enligt ansvarsprincipen så är det varje kommun och dess tjänstemän inom socialtjänsten som är ansvariga för att bemöta desinformationen⁴⁹.

Det är inte en glasklar skiljelinje mellan de olika temana som är föremål för analysen utan gränserna är fluktuerande och de olika temana går emellanåt in i varandra. Det viktiga för mig under processens gång har inte varit att sätta etiketter och en tillhörighet på allt utan det viktiga har varit att söka förståelse och förklaringar för det samhällsfenomen som jag studerat.

---

⁴⁹ MPF. *Rättsligt ramverk för bemötande av informationspåverkan: En studie av det rättsliga ramverket för bemötande av informationspåverkan genom informationsåtgärder*. 2023.

4.1 Identifierade utmaningar

Vilka utmaningar har Socialstyrelsen, MPF och MSB identifierat i samband med desinformationskampanjen mot socialtjänsten.

4.1.1 Tillit

Strategin med desinformation är att skapa motsättningar och polarisering i samhället för att kunna inverka på demokratin, vilket handlar om att så tvivel för att påverka tilliten, dels den mellanmännsliga, dels till information. När människor saknar tillit till fakta och det offentliga skapas ett utrymme för aktörer som vill utmana de demokratiska värderingarna, vilket desinformationskampanjen mot socialtjänsten är ett exempel på.

Enligt Foucault är makt inte något som ägs av bara en person eller en grupp, utan det används i hela samhället och där interaktion förekommer, och drar man paralleller till desinformationskampanjen så utmanas det offentliga av organiserade aktörer som vill förändra vem som har makt över vad. Socialtjänsten har rätt att omhänderta barn som till exempel riskerar att fara illa men det man låter göra gälla i desinformationskampanjen är att barnen omhändertas för att de är muslimska och det budskapet har spridits över ett flertal plattformar. På bland annat Socialstyrelsen hemsida finns information om vad LVU är och på vilka grunder barn kan omhändertas men i och med att tilltron till den svenska socialtjänsten är förhållandevis låg inom vissa grupper så har aktörerna bakom desinformationskampanjen hittat en möjlighet att skapa motsättningar som på sikt skulle kunna påverka rättssamhället.

*I ett läge då människor saknar tillit till varandra, till fakta och till det offentliga blir det svårt att föra meningsfulla demokratiska samtal. Då hotas demokratins funktionssätt*⁵⁰

I Sverige har det gjorts satsningar för att till exempel stärka de demokratiska värderingarna men det som kan vara problematiskt med att försöka påverka människors attityder är att det kan upplevas som att det är en politisk påverkan, vilket i stället kan få

---

⁵⁰ SOU 2020:56. s. 188.

en motsatt effekt och skada tilliten till de myndigheter som haft detta som uppdrag. Till största delen är det barn som har varit målgruppen för arbetet med medie- och informationskunnighet när det kommer till exempelvis desinformation och hur man ska öka motståndskraften, och man har identifierat ett behov av att nå ut till andra grupper som till exempel vuxna med bristande erfarenhet av den svenska skolan. Utmaningen blir dock att hitta sammanhang för detta och frivilligheten skulle också kunna innebära att det finns ett ointresse. Enligt Foucault kan makt också utövas genom kunskap och genom att kontrollera och definiera vad som bedöms vara sanning och vad som är falskt, och arbetet med att öka informationskunnigheten skulle kunna ses som ett led i detta att återta kontrollen genom att öka kunskaperna om vad som är sant och eller falskt.

Socialstyrelsen ska ta fram förslag på åtgärder för att långsiktigt stärka tilliten till socialtjänsten bland barn, unga och familjer som behöver stöd och hjälp. I uppdraget ingår även att identifiera och stödja utvecklingen av verkningsfulla och hållbara arbetssätt som kan bidra till att skapa ökat förtroende för socialtjänstens verksamhet⁵¹

Den snabba teknikutvecklingen har påverkat information och kommunikation, vilket har påverkat staten och blivit en utmaning för myndigheter gällande tilliten eftersom deras informationsarbete utmanas med tanke på att nya informationskanaler har uppstått, flödet av information har blivit mer splittrat och sprids snabbare, samt att påverkansoperationer tenderar att bli kraftfullare. Detta blev särskilt tydligt i och med desinformationskampanjen mot socialtjänsten om man ser till ansvarsprincipen. När desinformationskampanjen inriktade sig på kommunala områden, och inte en specifik kommun så blev ansvarsfrågan otydlig, vilket innebar att det var oklarheter om vem som skulle hantera detta och de kommunala socialtjänsterna förhöll sig främst passiva.

En annan utmaning som identifierades i samband med desinformationskampanjen är det faktum att kampanjen bedrivs i sociala medier och socialtjänsten med flera finns inte representerade i dessa kanaler, och har således inga rutiner hur detta ska hanteras vilket kan medföra att socialtjänsten upplevs som otillgänglig och passiva när de inte kommunicerar i de kanaler där människor interagerar. Bristande erfarenhet att

---

⁵¹ Regeringskansliet. *Uppdrag att motverka ryktesspridning och desinformation om socialtjänsten*. 2022.

kommunicera i sociala medier gällande socialsekreterare angavs som ett av skälen och ett annat skäl var bristande stöd från ledningen vilket påvisades i en kandidatuppsats⁵². Foucault menar att de taktiker som används skulle kunna ses som att vägleda och styra människor, vilket syftar till att strukturera handlingsfält för att exempelvis kunna förändra människors beteende. En del i detta kan vara lagar och regler men det skulle också i detta fall kunna menas tydliga rutiner och i exemplet med ledningens frånvarande stöd så tydliggörs att det inte finns några mål med att försöka möta människor i de forum där de interagerar för att kunna skapa förtroende och tillit.

Frågor uppstod som vilken myndighet som på bästa sätt kan utforma bemötande, och även om myndigheter får bemöta så är det inte säkert att den får den effekt som önskas och det kan i stället få motsatt effekt. Vidare är det oklart vem som har ett samordningsansvar för att kunna möta desinformation från de som finns bakom en kampanj är en icke-statlig aktör och när kampanjen inte innehåller brottsliga uttalanden. Desinformationskampanjen mot socialtjänsten visar på flera svårigheter som till exempel att inte nå fram med information, vilket delvis berott på låg tillit till myndigheter och faktaresistens.

Utöver de åtgärder som görs för att upprätthålla förtroendet för den offentliga förvaltningen, det politiska samtalet och nyhetsmedierna finns det också andra verksamheter i samhället som kan bidra till att stärka tilliten mellan människor och till det offentliga. Att människor kommer samman och gemensamt agerar i ett fritt, självständigt och starkt civilsamhälle är en viktig del av att skapa det sociala kapital som bygger upp grundtilliten i samhället⁵³

Sammanfattningsvis kan det konstateras att det finns flera identifierade utmaningar så som otydlig ansvarsfråga och frånvaron av kommunikation på sociala medier, men den utmaning som lyfts fram i flertalet av sammanhangen är bristen på tillit till myndigheter med flera.

---

⁵² Sinistaj och Engström, #slutakidnappavårabarn - socialtjänstens hantering av felaktig information - En kvalitativ studie om enheten för barn och unga. 2023.

⁵³ SOU 2020:56. s. 192.

4.2 Föreslagna åtgärder

Vilka konkreta åtgärder har Socialstyrelsen, Myndigheten för psykologiskt försvar och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap föreslagit i samband med kampanjen?

4.2.1 Bemötandeåtgärder

Som beskrivits tidigare i studien så fanns det otydligheter om ansvarsfrågan gällande bemötande av desinformationskampanjen och det finns också exempel där myndigheter har gått in och bemött kampanjen, vilket i stället har gett en motsatt effekt så det finns behov av att tydliggöra vilka bemötandeåtgärder som ska vidtas och också tydliggöra vem ansvarar för vad.

Att identifiera strategiska narrativ och logiken bakom påverkansaktiviteter utgör ett viktigt steg i att förbereda och ta fram lämpliga responsstrategier för att möta påverkan⁵⁴

I avsnittet identifierade utmaningar så lyfte jag fram ett flertal utmaningar som myndigheterna har ställts inför kopplat till desinformationskampanjen som till exempel tilliten till myndigheter. Foucault menar att maktutövning är en ständigt pågående process och att det är beroende av den sociala kontexten. Om man ser till den sociala kontexten människor befinner sig i och i detta avseende menar jag sociala och kulturella sammanhang så ser man tydligt i uppdraget från regeringen till Socialstyrelsen att de ska inhämta mer information och också ha kontinuerliga dialoger med till exempel myndigheter, kommuner, organisationer i civilsamhället och trossamfund, vilket handlar om att hitta hållbara arbetssätt för att kunna skapa en ökad tillit till socialtjänsten. Genom att vara mer tillgänglig i dessa forum och också på sociala medier så vill man ta en aktiv roll och också öka tillgängligheten för att kunna påverka den fakta och information som sprids.

Socialstyrelsen ska bland annat undersöka och sammanställa vilken information som sprids om socialtjänstens bemötande av familjer med olika

---

⁵⁴ Myndigheten för psykologiskt försvar. *Att möta informationspåverkan – handbok för kommunikatörer.*

*etnisk bakgrund, religion eller annan trosuppfattning. Socialstyrelsen ska även uppmärksamma behovet av olika slags kulturkompetens inom socialtjänsten, bland annat genom att undersöka om så kallade brobyggare och kulturtolkar kan underlätta dialog och bidra till ökad tillgänglighet*⁵⁵

MPF och Socialstyrelsen, samt MSB är viktiga aktörer i arbetet med att förebygga, informera, skapa tillit och bemöta när det handlar om desinformation. En faktor som skulle kunna påverka myndigheternas hantering av desinformationskampanjen är deras roll som producenter av kunskap, för enligt Foucault hör kunskap och makt samman, vilket kan betyda att myndigheternas kunskapsproduktion kan användas för att legitimera deras maktutövning.

I de dokumenten som jag använt i min analys så är det relativt enkelt att se att de olika myndigheterna strävar mot samma håll i samband med desinformationskampanjen, när de försöker hitta verktyg för att förebygga och motverka desinformation men det finns också betydande skillnader mellan dem. Tydligast är att de är verksamma på olika nivåer i samhället. Socialstyrelsen vänder sig mer direkt till människor med sin information, och utformar och anpassar också sin information för att det ska kunna nå ut till många, till exempel genom att göra det på flera olika språk och med förhållandevis enkelt skriven text. MPF och MSP vänder sig till myndigheter, kommuner, organisationer med flera och materialet de tar fram riktar sig inte per definition till gemene man utan har en mer övergripande inriktning.

När det gäller bemötandeåtgärder har Socialstyrelsen fått i uppdrag av regeringen att vidta åtgärder och en del är påbörjat, vilket skulle kunna härledas till kunskapsproduktion och också ett sätt att legitimera sig själva. Exempel på vad som gjorts är att Socialstyrelsen har publicerat information om socialtjänsten och om LVU på fler språk än tidigare. Socialstyrelsen har också lanserat en helt ny webbsida som heter kollpasoc.se där informationen vänder sig barn och unga, och för att nå ut med informationen så gjorde de en kampanj som består av annonser på Snapchat, Youtube, TikTok, och Instagram. Argumenten Socialstyrelsen anger för närvaron på sociala medier är att de vill motverka falska rykten och kunna nå ut med fakta på de plattformar där de kan nå de unga på deras villkor.

---

⁵⁵ Regeringskansliet. *Uppdrag att motverka ryktesspridning och desinformation om socialtjänsten*. 2022.

Eftersom det inte finns någon allmänt accepterad förståelse av vad som utgör opinionsbildning kan det i vissa fall vara komplicerat att skilja information om fakta, och särskilt informationsåtgärder som syftar till att främja vissa beteenden, från vad som kan uppfattas som opinionsbildande. I gränsdragningsfall får regleringen av hur myndigheterna utför sina informationsuppdrag och kommunicerar mot otillbörlig informationspåverkan stor betydelse⁵⁶

MPF ska leda arbetet med samordningen och erbjuder också stöd kommuner, organisationer med flera för att kunna stärka motståndskraften när det förekommer informationspåverkan eller liknande. MPF har varit verksamma i lite mer än ett år och håller på att bygga upp en plattform med rapporter, handböcker och utbildningar för att sprida kunskaper om informationspåverkan och hur man kan bemöta detta på ett adekvat sätt.

De bemötandeåtgärder som jag hittills redogjort för bygger inte på att lagändringar eller likartade förändringar behöver ske. Foucault förklarar delar av governmentality med att det under en lång tidsperiod har skapats en hel samling av kunskaper och praktiker kring styrning och att styrningens mål är att förändra beteenden, vilket kan ske genom till exempel lagar.

Några initiativ som redan påbörjats för att kunna göra ändringar är till exempel myndigheter i det psykologiska försvaret som har påtalat att det finns ett behov lagstiftade åtgärder för att kunna lagra personuppgifter och använda hemliga tvångsåtgärder gällande straffbar informationspåverkan i ett lagförande syfte. Har även tillsatts utredningar för att göra en översyn av vilka nödvändiga åtgärder som behövs för att exempelvis förebygga otillåten påverkan och behovet av författningsförslag för att komma till bukt med detta. Det sker också en översyn av lagstiftningen angående de elektroniska kommunikationstjänsterna och dess möjligheter att spara uppgifter med syftet att brottsbekämpa och hur myndigheter ska få tillgång till detta.

Foucault menar att det kan vara svårt att veta hur maktförhållandena ser ut i en given situation, och hur produktionen av kunskap bidrar till att forma dessa förhållanden och om man drar paralleller till desinformationskampanjen och bemötandeåtgärder som redan vidtagits eller som föreslås så skulle innebörden av detta betyda att inget är i

---

⁵⁶ MPF. *Rättsligt ramverk för bemötande av informationspåverkan: En studie av det rättsliga ramverket för bemötande av informationspåverkan genom informationsåtgärder*. 2023. s. 56.

princip bestående. Det jag i tidigare avsnitt beskrev som utmaningar ser ut på ett visst sett idag och de åtgärder man vidtagit är anpassat till detta men med tanke på den snabba teknikutveckling och det konstanta flödet av information så kan behoven av åtgärder för att förebygga och motverka desinformation behöva ytterligare anpassning.

Ultimately, it is the art of counter influence that will shape the resilience of society to these threats, and that will determine whether our cognitive, public opinion and media system vulnerabilities are vulnerabilities or in fact strengths⁵⁷.

Sammanfattningsvis så handlar ett flertal av de konkreta åtgärder som föreslagits om att hitta hållbara arbetssätt för att stärka tilliten, vilket kommer innebära mer tillgänglighet i olika forum som till exempel sociala medier men också att ha kontinuerliga dialoger med myndigheter, kommuner och trossamfund med flera.

---

⁵⁷ MSB. *Countering Hostile Influence – the State of the Art*. Lund University: Department of Strategic Communication, 2018. s. 115.

5. Avslutande diskussion

I detta avsnitt presenteras den avslutande delen en slutdiskussion, samt en del där jag ger olika förslag på fortsatt forskning.

Studien visar att det har förekommit utmaningar och som också har identifierats av myndigheterna. Genom att identifiera utmaningarna och också logiken bakom desinformationskampanjen så kan det tas fram lämpliga bemötandeåtgärder i syfte att förebygga och motverka. Komplexiteten med desinformationskampanjen mot socialtjänsten beror delvis på att socialtjänsten sågs som en myndighet men så var inte fallet vilket i sig kan innebära att ett bemötande av desinformationen från kommunerna kan se helt olika ut, medan de statliga myndigheterna identifierade att det pågick en informationskampanj och kunde vara mer effektiva med informationsåtgärder.

En av de utmaningar som identifierades och som också är en bidragande orsak till att desinformationskampanjen mot socialtjänsten fick fäste i Sverige är att det finns en brist på tillit till myndigheter och dess information, vilket medför att människor tenderar att ta till sig annan information som inte nödvändigtvis är överensstämmande med fakta. Den sociala kontext som omgärdar människor påverkar, så om denne befinner sig i ett mer slutet sammanhang där en sanning råder så är det lättare att ta till sig den informationen där denne har intressegemenskaper än när informationen kommer så att säga utifrån även om det är från myndigheter.

Kampanjen har använt sig av desinformation för att kunna skapa motsättningar och till viss del också skapa polarisering. Huvudbudskapet har varit att socialtjänsten i Sverige kidnappar muslimska barn, vilket har medfört att föräldrar skrämts till att inte söka stöd och hjälp när det funnits behov, men också att barn har undanhållits eller rent av förts ur landet för att undvika socialtjänsten. En del av de bemötandeåtgärder som föreslagits handlar om att producera ny och mer tillgänglig information, men en del som lyfts fram och som också kommer vara en viktig i de åtgärder som ska göras är arbetet med att stärka tilliten till det offentliga och också att arbeta för ett ökat förtroende för socialtjänsten. Ska myndigheterna och socialtjänsten kunna nå fram med information så

behöver också åtgärderna anpassas så att tilliten höjs och att budskapen når fram i sin helhet.

Det kan också konstateras att det inte bara kommer vara myndigheter som behöver arbeta för att förebygga desinformation utan det kommer också vila ett ansvar på civilsamhället, trossamfund och kommuner med flera att arbeta både kortsiktigt och långsiktigt för att liknande situation inte ska uppstå igen. Även om påverkanskampanjer ser olika ut och tar sig olika uttryck så finns det lärdomar att dra från desinformationskampanjen, till exempel ansvarsfrågor och ett samordningsansvar. Vi har 290 kommuner i Sverige som bedriver socialtjänst, och ska bemötandeåtgärder bli effektiva så finns det fördelar med att kommunikationen kring desinformation är densamma även om den behöver anpassas till viss del beroende på hur den ser ut.

Desinformationskampanjen fick en stor spridning via sociala medier, vilket i sig inte är konstigt med tanke på den snabbhet och nåbarhet som sociala medier har.

Socialstyrelsen har fått i uppdrag att befinna sig i de sociala medierna som är forum där man kan få ut fakta till ett stort antal människor. Förvisso kan det vara svårt att nå fram med information till dem som vill att desinformation ska spridas men de finns åtminstone där vilket de inte gjort tidigare.

I Sverige har vi yttrandefrihet vilket innebär att vi har rätt att uttrycka oss även om det inte alltid uppfattas positivt det som vi har att förmedla. Vi får också vara med och påverka och skapa debatt om vi så önskar och vi har nog förutsatt i vårt öppna samhälle att argument som läggs fram också har stöd. Det i sig behöver inte betyda att det bara finns en sanning utan det kan vara en tolkningsfråga, dock är det en väsentlig skillnad från desinformation som antingen är falsk eller manipulerad information som avsikt att till exempel orsaka skada.

Politiskt förtroendevalda och andra som deltar i debatter har ett ansvar och om den offentliga debatten innehåller vilseledande påståenden så kan det skada förtroendet för demokratins institutioner och också leda till ett mer polariserat samhälle. Genom att till exempel ropa fake news till varenda nyhet som vi inte gillar bidrar vi bara till att urholka trovärdigheten vilket bara ger mer utrymme till dem som vill att trovärdigheten ska urholkas.

Det jag noterat under genomläsningen av materialet är att det från myndighetshåll inte finns en allmängiltig definition av begreppet desinformation utan beroende på vilken text som läst så används olika begrepp, och för att kunna arbeta mot ett gemensamt mål att motverka desinformation och liknande så skulle det kunna vara en fördel att använda samma begrepp med en tydlig begreppsförklaring.

Desinformationskampanjer kommer säkerligen att uppstå fler gånger för så länge det finns aktörer som vill utmana vårt rättssamhälle och demokrati så kommer de söka nya vägar för att så splittring.

5.1 Förslag till fortsatt forskning

För vidare forskning inom ämnet så skulle det vara intressant att undersöka varför Sverige är mer utsatt för desinformationskampanjen än andra länder med samma demokratiska värderingar. Om det inte finns skillnader i demokratin i jämförelse med till exempel våra nordiska grannländer så skulle det vara givande att forska vidare på detta och se om det är en slump eller om det finns andra bakomliggande anledningar som vi inte känner till i dagsläget.

Det skulle också vara intressant att titta närmare på några av bemötandeåtgärder som föreslagits efter att de implementerats, och om de har haft någon effekt och i så fall vilka effekter. En av de bemötandeåtgärder jag tycker verkar särskilt intressant att undersöka närmare är så kallade brobyggare eller kulturtolkare, som tidigare har förekommit inom bland annat mödravård men mig veterligen så är det ett nytt sätt att få in kulturkompetens inom socialtjänsten.

6. Referenser

Ahrne, Göran och Svensson, Peter. (red). *Handbok i kvalitativa metoder*. 3 uppl., Stockholm: Liber AB, 2022.

Andersson, Ulrika; Dahlgren, Peter; Pettersson, Karin; Schori, Martin; Werner, Jack; Widholm, Andreas; Wikforss, Åsa; Wormbs, Nina och Truedson, Lars. (red). *Fejk, filter och faktaresistens – hotar sociala medier demokratin*. Stockholm: Institutet för mediestudier, 2018.

Brante, Thomas; Andersen, Heine och Korsnes, Olav. (red). *Sociologiskt lexikon*. 1., uppl. Stockholm: Natur och kultur. 1998.

Ceylan, Gizem; Anderson, Ian A. and Wood, Wendy. *Sharing of misinformation is habitual, not just lazy or biased*. Proceedings of the National Academy of Sciences (PNAS). Vol. 120, No. 4, <https://www.pnas.org/doi/epdf/10.1073/pnas.2216614120>, 2023.

Del Vicario, Michaela; Bessi, Alessandro; Zollo, Fabiana; Petroni, Fabio; Scala, Antonio, Caldarelli, Guido; Stanley, H. Eugene and Quattrociocchi, Walter. *The spreading of misinformation online*. Perc, Matjaz. (red). Proceedings of the National Academy of Sciences (PNAS). Vol. 113, No. 3, <https://www.pnas.org/doi/full/10.1073/pnas.1517441113> , 2016.

Epstein, Ziv; Sirlin, Nathaniel; Archer, Antonio; Pennycook, Gordon and Rand, David. *The social media context interferes with truth discernment*. Science Advances. Vol.9, NO.9, 2023. <https://doi.org/10.1126/sciadv.abo6169>

Foucault, Michel, *Diskursernas kamp*, Eslöv: Brutus Östlings bokförlag Symposion, 2008

Foucault, Michel. *Övervakning och straff*. Lund: Arkiv förlag. 2017

Guess, Andrew M. and Lyons, Benjamin A. *Misinformation, Disinformation, and Online Propaganda*. Persily, Nathaniel and Tucker, Joshua A. (red). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108890960>, 2020.

LUBsearch <http://ludwig.lub.lu.se/login?url=http://lubsearch.lub.lu.se/>

Myndigheten för psykologiskt försvar. *Att möta informationspåverkan – handbok för kommunikatörer*. 2018. <https://www.mpf.se/assets/uploads/2022/06/Att-mota-informationspaverkan-handbok-for-kommunikatorer.pdf>

Myndigheten för psykologiskt försvar. *Rättsligt ramverk för bemötande av informationspåverkan. En studie av det rättsliga ramverket för bemötande av informationspåverkan genom informationsåtgärder*, 2023. <https://www.foi.se/rest-api/report/FOI-R--5443--SE>

Myndigheten för psykologiskt försvar. *Uppdraget – Myndigheten för psykologiskt försvar*, 2023. <https://www.mpf.se/vart-uppdrag/> [2023-05-11]

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. *Countering Hostile Influence – the State of the Art*. Lund University: Department of Strategic Communication, 2018. <https://rib.msb.se/filer/pdf/28697.pdf>

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. *Vårt uppdrag*. Senast granskad: 2 mars 2023. <https://www.msb.se/sv/om-msb/vart-uppdrag/>

Nilsson, Roddy. *Foucault en introduktion*. Malmö: Égalité, 2008.

Regeringskansliet. *Uppdrag att motverka ryktesspridning och desinformation om socialtjänsten*, <https://www.regeringen.se/contentassets/a5967e3089e14b39919195a9b6611789/uppdrag-att-motverka-ryktesspridning-och-desinformation-om-socialtjansten.pdf>. 2022. [2023-05-11]

Regeringskansliet. *Ändring av uppdraget att motverka ryktesspridning och desinformation om socialtjänsten*. 2023.

<https://www.regeringen.se/contentassets/c00fdcc613824d53a1461e66b0822d38/andring-av-uppdraget-att-motverka-ryktesspridning-och-desinformation-om-socialtjansten.pdf>
[2023-05-11]

SFS 1990:52. Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga.

Sinistaj, Ariana och Engström Linda. *#slutakidnappavårabarn - socialtjänstens hantering av felaktig information - En kvalitativ studie om enheten för barn och unga*. Lunds universitet.

<https://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordOid=9107038&fileOid=9107039>, 2022.

Socialstyrelsen. *Kort om Socialstyrelsen*.

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2015-6-56.pdf>

SOU 2020:56. Nationell satsning på medie- och informationskunnighet och det demokratiska samtalet. *Det demokratiska samtalet i en digital tid - Så stärker vi motståndskraften mot desinformation, propaganda och näthat: Betänkande*.

SVT Nyheter. *Desinformationskampanj om socialtjänsten – Göteborgs stad polisanmäler*, 2022. <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vast/desinformationskampanj-om-socialtjansten-goteborgs-stad-polisanmaler>. [2023-05-11]

SVT Nyheter. *Desperata föräldrar och extrema röster i enad kamp mot socialtjänsten*. 2022. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/desperata-foraldrar-och-extrema-roster-i-enad-kamp-mot-socialtjansten>. [2023-05-11]

SVT Nyheter. *Detta har hänt: Kampanj om att myndigheter kidnappar barn*, 2022. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/detta-har-hant-kampanj-om-att-myndigheter-kidnappar-barn>. [2023-05-11]

SVT Nyheter. *Hotkampanjer mot svenska myndigheter – islamister uppmanar till terrordåd*, 2022. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/hotkampanj-mot-svenska-myndigheter-uppmanar-till-terrordad>. [2023-05-11]

SVT Nyheter. *Myndigheten: ”Största påverkanskampanjen Sverige träffats av”*, 2022. <https://www.svt.se/nyheter/utrikes/myndigheten-om-desinformationsaret-2022-storsta-paverkanskampanj-som-sverige-har-traffats-av-nagonsin>. [2023-05-11]

SVT Nyheter. *Socialarbetare: ”Stor spridning på de här ryktena”*, 2022. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/det-som-hant-har-varit-omtumlande>. [2023-05-11]

SVT Nyheter. *Tre fall som sprider misstro mot Sverige*, 2022. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/omhandertagna-barn-anvands-som-exempel-for-att-sprida-misstro-mot-socialtjansten>. [2023-05-11]

SVT Nyheter. *Vi fortsätter granska och berätta om de svenska aktörerna som är drivande i kampanjen*, 2022. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/charlotta-friborg-om-svt-s-rapportering-om-desinformationskampanjen-mot-socialtjansten>. [2023-05-11]

Wallén, Johanna. *Demokratisk motståndskraft i det nya medielandskapet - Faktorerna som predicerar ett kritiskt förhållningssätt till vilseledande information i sociala medier*. Uppsala universitet. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1629804/FULLTEXT01.pdf>